

TURINYS

PRATARMĖ	6	22. ERMITAŽAS - SANKT PETERBURGAS, RUSIJA	80	44. K2 - KINIJA IR PAKISTANAS	160	64. PAMINKLŲ SLĖNIS - JUTA IR ARIZONA, JAV	238
EUROPA		23. KREMLIUS - MASKVA, RUSIJA	84	45. EVERESTAS - NEPALAS IR KINIJA	162	65. JELOUSTOUNO NACIONALINIO PARKO GEIZERIAI - VAJOMINGAS, JAV	242
1. VESTMINSTERIO ABATIJA - LONDONAS, JUNG TINĖ KARALYSTĖ	8	AFRIKA		46. POTALA - LHASA, KINIJA	166	66. BANFO IR DŽASPERIO NACIONALINIAI PARKAI - KANADA	248
2. SEN MIŠELIO KALNAS - PRANCŪZIJA	12	24. KARALIŲ RŪMAI SU MEČETE - FESAS, MAROKAS	90	47. PAGANAS - MIANMARAS	170	67. KANADOS ARKTIS - KANADA	252
3. ŠVENTOSIOS ŠEIMOS BAZILIKA - BARSELONA, ISPANIJA	14	25. SACHAROS DYKUMA - LIBIJA	94	48. VAT PRAKEO - BANKOKAS, TAILANDAS	174	68. KVEBEKAS - KANADA	256
4. DIEVO MOTINOS KATEDRA - PARYŽIUS, PRANCŪZIJA	18	26. LEPTIS MAGNA - LIBIJA	98	49. ANGKOR VATAS - KAMBODŽA	178	69. NIAGAROS KRIOKLYS - JAV IR KANADA	260
5. EIFELIO BOKŠTAS - PARYŽIUS, PRANCŪZIJA	24	27. ABU SIMBELIS - EGIPTAS	102	50. BOROBUDŪRAS - JAVA, INDONEZIJA	182	70. MANHATANAS - NIUJORKAS, JAV	262
6. VERSALIS - PRANCŪZIJA	26	28. AL GIZOS PIRAMIDĖS - KAIRAS, EGIPTAS	108	51. TERAKOTINĖ ARMIJA - SIANAS, KINIJA	186	71. LAISVĖS STATULA - NIUJORKAS, JAV	268
7. ŠAMBORO PILIS - PRANCŪZIJA	30	29. KARNAKO ŠVENTYKLA - LUKSORAS, EGIPTAS	112	52. UŽDRAUSTASIS MIESTAS - PEKINAS, KINIJA	192	72. ČIČEN ICA - MEKSIKA	270
8. MONBLANAS - ITALIJA IR PRANCŪZIJA	34	30. GRIAUČIŲ KRANTAS - NAMIBIJA	116	53. DIDŽIOJI KINŲ SIENA - KINIJA	198	73. GALAPAGŲ SALOS - EKVADORAS	274
9. PORTOFINAS - ITALIJA	38	31. OKAVANGO DELTA - BOTSvana	118	54. GINDZOS KVARTALAS - TOKIJAS, JAPONIJA	200	74. MAČU PIKČU - PERU	278
10. PIZOS BOKŠTAS - ITALIJA	40	32. VIKTORIJOS KRIOKLYS - ZIMBABVĖ IR ZAMBIJA	122	OKEANIJA		75. VELYKŲ SALA - ČILĖ	280
11. KOLIZIEJUS - ROMA, ITALIJA	42	33. NGORONGORAS - TANZANIJA	124	55. ERSO UOLA IR OLGOS KALVOS - AUSTRALIJA	204	76. FIC ROJUS - ARGENTINA	282
12. SIKSTO KOPLYČIA - VATIKANAS	44	34. KILIMANDŽARAS - KENIJA IR TANZANIJA	128	56. DIDYSIS BARJERINIS RIFAS - AUSTRALIJA	208	77. IGVASU KRIOKLYS - ARGENTINA IR BRAZILIJA	284
13. ŠV. PRANCIŠKAUS BAZILIKA - ASYŽIUS, ITALIJA	48	35. MUCHAMADO KYŠULYS - EGIPTAS	130	57. KUKO KALNAS - NAUJOJI ZELANDIJA	212	78. AMAZONĖS BASEINAS - BRAZILIJA	288
14. ŠV. MORKAUS BAZILIKA - VENECIJA, ITALIJA	52	AZIJA		58. BORA BORA - PRANCŪZIJOS POLINEZIJA	214	EUROPA	
15. NOIŠVANŠTEINAS - VOKIETIJA	58	36. ŠV. SOFIJOS SOBORAS - STAMBULAS, TURKIJA	134	AMERIKA		79. VATNAJOKUDLIO LEDYNAS - ISLANDIJA	292
16. UNTER DEN LINDEN GATVĖ - BERLYNAS, VOKIETIJA	62	37. NEMRUTO KALNAS - TURKIJA	136	59. KILAUĖJA - HAVAJAI, JAV	218	80. ALHAMBRA - GRANADA, ISPANIJA	294
17. SENAMIESČIO AIKŠTĖ - PRAHA, ČEKIJA	66	38. KAPADOKIJA - TURKIJA	138	60. AUKSO VARTŲ TILTAS - SAN FRANSISKAS, KALIFORNIJA, JAV	222	RODYKLĖ	300
18. KARALIŲ RŪMAI - BUDAPEŠTAS, VENGRIJA	68	39. UOLOS KUPOLO ŠVENTYKLA - JERUZALĖ, IZRAELIS	142	61. ŽEMUTINĖ KALIFORNIJA - MEKSIKA	226	NUOTRAUKŲ ŠALTINIAI	302
19. KROKUVOS SENAMIESTIS - LENKIJA	70	40. PETRA - JORDANIJA	146	62. LAS VEGASAS - NEVADA, JAV	230		
20. PARTENONAS - ATĖNAI, GRAIKIJA	74	41. ISFAHANAS - IRANAS	150	63. DIDYSIS KANJONAS - ARIZONA, JAV	234		
21. SANTORINAS - GRAIKIJA	76	42. KADŽURAHAS - INDIJA	152				
		43. TADŽ MAHALIS - AGRA, INDIJA	156				

4 psl. iš kairės į dešinę: sutemus legendinės Sen Mišelio kalno abatijos bokšto smailė atsispindi Normandijos pakrantės atoslūgio bangose. Sfinksas buvo iškaltas al Gizos plynaukštėje valdant Cheopsui arba Chefrenui (IV dinastija, 2575–2476 m. pr. Kr.), o pirmą kartą jį atstatė Ramzio II sūnus Merenptahas (1213–1203 m. pr. Kr.).

Mianmare esančiame Pagano slėnyje stūksa didingos budistų šventyklos (stupos), statytos 847–1298 m., iki mongolų įsiveržimo į šalį. Australijos šiaurinėje teritorijoje esančios suapvalintos Olgos kalvos yra natūrali šventovė aborigenams, kurie jas laiko įvairių mitinių figūrų žemiškomis apraiškomis. 1930 m. baigtas statyti Niujorko „Chrysler Building“ buvo

aukščiausias pastatas pasaulyje (391 m), tačiau netrukus jį pranoko „Empire State Building“. Didžiausias Islandijos ledynas Vatnajokudlis (8,1 tūkst. kv. km ledo), matomas per Šiaurės Atlanto rūką. Ledynas susijęs su Kvanadalsnukuru (2119 m). Tai aukščiausia Islandijos viršukalnė.

PAMINKLŲ SLĖNIS

JUTA IR ARIZONA, JAV

„Šitiek grožio aplink įkvepia mane eiti“ – taip skamba senovinė navahų daina, kuri keliais žodžiais atskleidžia indėnų gebėjimą perprasti Paminklų slėnio magiją. Šį slėnį sudaro beribės sausringos plynaukštės ir raudonos dykumos su pavieniais masyviais, monolitiniiais akmenimis, kurie primena nuostabias katedras – tokios gigantiškos uolienos yra gamtos paminklai, bylojantys apie pasaulio sukūrimo stebuklą. Platus slėnis nusi-driekęs daugiau nei 12 tūkst. kv. km ploto teritorijoje tarp Arizonos ir Jutos valstijų. Nepaprasta jo geologinė sandara – tai 25 mln. metų trukusio erozijos proceso, sukėlusio lietaus ir vėjo, baisių sausrų ir žvarbių šalčių, žemės drebinimų ir ugnikalnių išsiveržimų, padarinys. Saulei leidžiantis uolų viršūnės tarsi užsiliepsnoja. Jos yra vulkaninės kilmės medžiagų bei kristalinių uolienų ištrūkusių iš minkštesnių, ne tokių atsparių jūros nuosėdų, susi-

dariusių triaso periodu, kai visą teritoriją dengė Meksikos įlankos atšaka, invazijos liekanos.

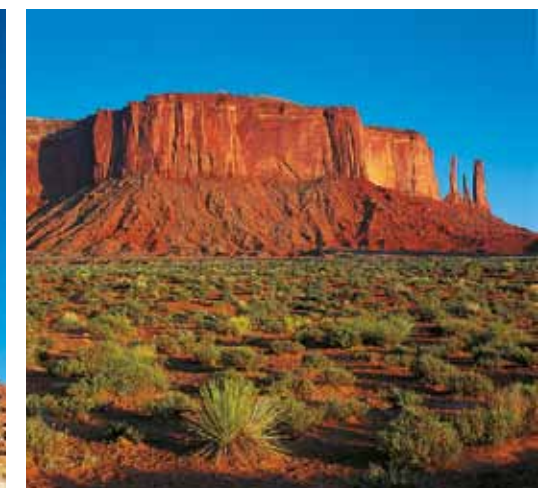
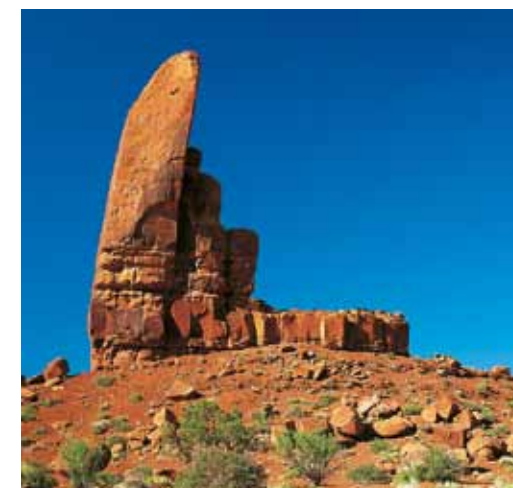
Keistų uolienų darinių bei tipinio stalkalnio su stačiais kraštais, dar žinomo mesos pavadinimu (išpanų kalba šis žodis reiškia „stalas“), atsiradimą nulėmė upių užgaidos ir skirtingas įvairių uolienų sluoksnių atsparumas atmosferos poveikiui. Reljefas ėmė kilti aukštyn, taip suformuodamas naujus iškilimus ir įskilimus, kurie darėsi vis platesni ir gilesni, kol virto kanjonais ir siauromis daubomis. Viso to rezultatas – pritrėnkiantis amžinas monumentas, kurio kraštovaizdis gausiai išmargintas spalvomis ir aplinkos detalėmis. Kiekviena paros valanda ir kiekvienas metų laikas sukuria visiškai kitokias panoramas. Vasaros čia būna sivilinančios, o žiemą kraujo raudonumo smailės nusidažo baltai. Tačiau indėnai vis tiek myli savo kraštą.

Paminklų slėnio navahų genties parkas – tai dalis Navahų indėnų rezervacijos, kuri yra šiauriniame Arizonos rajone ir tęsiasi iki Jutos, Kolorado bei Naujosios Meksikos. Maždaug 67 tūkst. kv. km ploto teritorijoje gyvena 250 tūkst. žmonių. Tai kovotojų, kuriuos pačioje Paminklų slėnio širdyje nugalėjo baltaodžiai JAV armijos kariai, palikuonys. Pavadinimus įdomiausiems uolienų dariniams suteikė būtent jų protėviai. Tarp jų yra Toteminis Stulpas, išpūdingas stalagmitas ir pats ploniausias monolitas Jungtinėse Valstijose, kuris siekia apie 150 m aukštį ir meta kelių mylių ilgio šešėlį. Taip pat čia yra ir Trys Seserys, Dramblys, Nykštys bei Kupranugaris. Šiuos lankytinus objektus galima nesunkiai pamatyti, sėdus į džipą ar kitokį visureigį ir pasivažinėjus 30 km ilgio trasa.

238 psl. ir 239 psl.: Arizonoje, netoli Jutos valstijos sienos, esantis Paminklų slėnis – tai milžiniška sausringa teritorija, kurią šen bei ten kerta keisti tamsiai oranžinės spalvos uolų dariniai. 25 mln. metų vėjas, lietus ir upės kūrė išpūdingas skulptūras bei mesas –

tipines nedideles atskiras plynaukštes su plokščiomis viršūnėmis ir vertikaliais kraštais. Per šį didingą gamtos kūrinį veda maždaug 30 km ilgio vingiuota trasa. Iki praėjusio amžiaus ketvirtąjo dešimtmečio praktiškai niekam nežinomas slėnis

tapo garsiausia pasaulyje filmavimo aikšte, kai režisierius Johnas Fordas čia nufilmavo „Raudonąją upę“ ir „Diližaną“, kuriuose pagrindinį vaidmenį atliko Johnas Wayne'as.

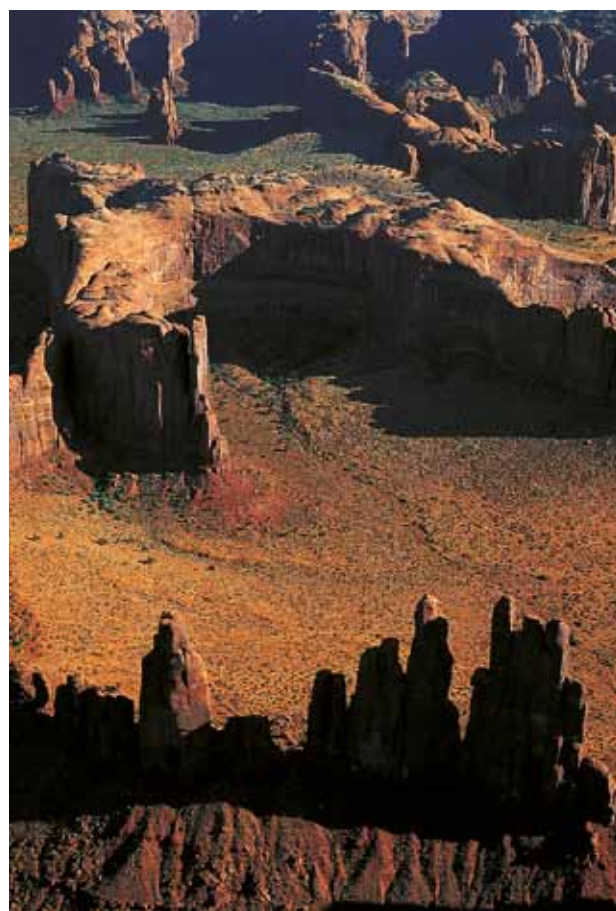

240 psl.: šis slėnis yra didžiulės Navahų indėnų rezervacijos dalis. Jų protėviai įdomiausiems uolienų dariniams davė vardus: Trys Seserys, Dramblys, Toteminis Stulpas, kuris yra 150 m aukščio stalagmitas.

240–241 ir 241 psl. apačioje: daugybę amžių Paminklų slėnis atstojo kapines navahams, kurie niekada iš ten nesitraukė, nors išgyventi šioje vietovėje be galo sunku. Vasaros čia itin karštos, o žiemą uolos dažnai pasidengia sniego sluoksniu.

A M E R I K A

Tiems, kurie nori apžiūrėti visą Paminklų slėnio navahų genties parką iš aukštesnės vietos, verta aplankyti Džono Fordo kyšulį. Būtent čia šis garsus amerikiečių kino režisierius nufilmavo įsimintiniausias tokių šedevrų kaip „Raudonoji upė“ ir „Diližanas“, kuriuose pagrindinį vaidmenį atliko Johnas Wayne'as, scenas. Čia atsiveria neprilygstamas vaizdas: didžiulės erdvės, beribis dangus, monumentalus uolų ir raudonose dulkėse stūksančių bokštų skulptūriškumas – visa tai sukuria įspūdingą archajinį vaizdinį.

Ištisus šimtmečius Paminklų slėnis buvo indėnų navahų mauzoliejus. Tačiau Fordo filmas šį atokų Žemės kampelį išgarsino visame pasaulyje. Nuo 1938 m. šioje Laukinių vakarų ir amerikietiškosios svajonės simboliu tapusioje vietoje buvo sukurta daugybė filmų ir reklamų. Ir paskutinė vieno iš pirmųjų Paminklų slėnyje susuktų filmų eilutė skamba taip: „Žmonės atvyksta, nugyvena savo gyvenimą ir miršta, o ši didinga aplinka vis tiek niekur nedingsta.“

242 psl. viršuje: Mamutų karštosios versmės yra paminklas Jeloustouno nacionaliniame parke vykstančiai vulkaninei veiklai. Šias kalkakmenio terasas tūkstančius metų formavo iš karštųjų versmių besiveržiantis vanduo.

242–243 psl., 242 psl. apačioje ir 243 psl.: seniausias pasaulyje nacionalinis parkas – tai teritorija, kurioje yra apie 10 tūkst. geoterminių darinių, didžiausia jų koncentracija visame pasaulyje. Tarp jų yra 200 geizerių bei karšto vandens upė, prie kurios žiemą lankosi bizonai.

JELOUSTOUNO NACIONALINIO PARKO GEIZERIAI VAJOMINGAS, JAV

„Pamišėlio, per ilgai atitrūkusio nuo civilizacijos gyvenimo, svajonės,“ – tokia 1811 m. buvo amerikiečių mokslininkų reakcija į Johno Colterio, vieno pirmųjų į Jeloustouno sritį atvykusių žmonių, pateiktą apibūdinimą. Keliautojas prisiekė aptikęs slėnį, pilną verdančio purvo duobių, angų, fumarolių, vertų vaidmens Dantės „Pragare“, ir staiga iki 50 m aukščio tiesiai iš žemės išsiveržiančių garų srovių. Prireikė dar 60 metų ir trijų oficialių ekspedicijų, kol Kongreso nariai bei visa tauta pagaliau buvo įtikinti, kad tokia vieta tikrai egzistuoja ir privalo būti saugoma. Taigi 1872 m. beveik 9 tūkst. kv. km ploto teritorija Vajomingo šiaurės vakaruose paskelbta nacionaliniu parku.

Jeloustounas – pirmasis pasaulyje nacionalinis parkas, tapęs pavyzdžiu visiems kitiems. Kaip ir praeityje, šiais laikais jis nenustoja stebinti lankytojų savo neįtikėtina hidrotermine veikla. Šis reginys, kurio priežastis

yra 10 tūkst. geoterminių reiškinių – didžiausia ir įvairiausia tokio pobūdžio darinių koncentracija pasaulyje, kasdien kartojasi jau daugiau nei 8 tūkst. metų. Atrodo, kad Jeloustoune kvėpuoja pati Žemė. Iš esmės Žemės pluta yra maždaug 50 km storio, tačiau Jeloustoune ji kur kas plonesnė. Taip yra dėl vulkaninių sprogių, įvykusių per pastaruosius 17 mln. metų

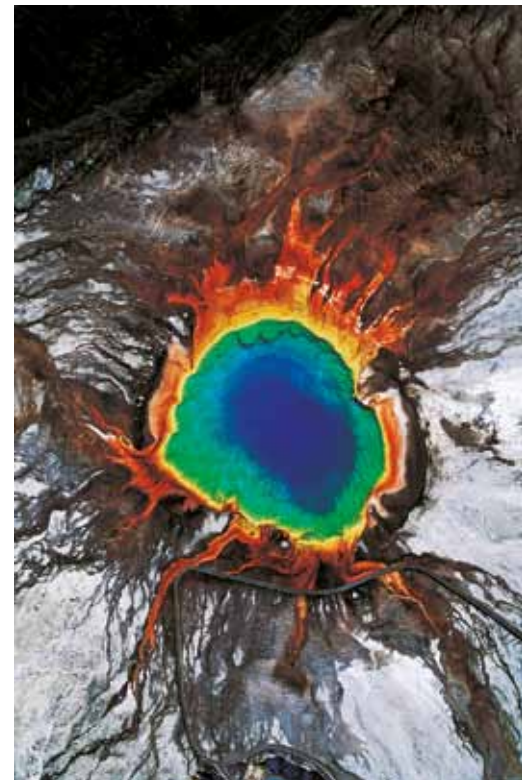
(bene stipriausias buvo prieš 600 tūkst. metų). Vėliau susiformavo kaldera, kuri apėmė 45 x 76 km plotą ir siekė kelių šimtų pėdų gylį. O vėlesni išsiveržimai iš dalies užpildė visą kraterį, todėl jo sienos tapo ne taip akivaizdžiai pastebimos.

Kalderos formą taip pat pakeitė ir ledynų sluoksniai, pleistoceno periodu dengę Uolinius kalnus. Net 17 mln. metų šioje vietoje kartojosi daugybė išsiveržimų, kuriuos sukėlė tas pats karštas taškas – išsiveržusių iki Žemės plutos, atodanga. O žemynas tuo metu pajudėjo tarsi plieno lakštas virš vandenilio degiklio liepsnos. Ir dabar ši liepsna dega būtent po geizeriais bei karštosiomis versmėmis. Žemės pluta čia tėra 4–5 km storio, todėl tai skatina vandenį praskverbti iki mantijos, kur sąlygtis su magma bei labai aukšta temperatūra ir sukuria tokias įspūdingas karšto vandens ir garų sroves. Iš viso yra

244 psl. ir 245 psl.: čia galima rasti šimtus terminių baseinų, karšto purvo duobių, fumarolių ir karštųjų versmių krioklių – visa tai spindi gausybe spalvų. Tačiau niekas negali prilygti nepaprastai Didžiojo prizminio šaltinio atspalvių gamai.

246–247 psl.: Didysis prizminis šaltinis, kurio plotis siekia 90 m, yra didžiausia karštoji versmė Jeloustoune. Jo spalvą lemia vandenyje gyvenantys dumbliai ir mikroorganizmai bei krantuose esančios mineralinės medžiagos.

A M E R I K A

200 geizerių, dėl kurių kraštovaizdis niekada nenustoja keistis. Mamutų karštųjų versmių ir Geizerių krašto panorama gali pasikeisti vos per naktį, netgi per valandą, ir kartais šie pokyčiai būna visiškai nenuspėjami. Tiesą sakant, egzistuoja tokių geizerių, kurių išsiveržimai vyksta kone reguliariai. Vienas tokių – Senasis Ištikimasis, kuris šveicariško laikrodžio tikslumu suburbuliuoja it greitpuodis kas 94 minutes, o tada šauna vandens ir garų srove, išsiveržiančia apie 40 m link dangaus. Senasis Ištikimasis yra bene garsiausias geizeris, tačiau aukščiausias pasaulyje – Garlaivis, kuris kartais su siaubingu dundesiu šauna į viršų iki 115 metrų. Visgi jo išsiveržimai vyksta retai – tarp tokių spjūvių gali praeiti ne vieni metai. Kita vertus, Garlaivio apylinkės, Noriso geizerių baseinas, išsiskiria itin dideliu išsiveržimų aktyvumu – čia yra šimtai terminių telkinių, karšto purvo duobių, nuolat puškuojančių mažesnių geizerių ir netgi Ugnies Skylė (*Firehole*) – karšto vandens upė. Ji prasideda kaip įprasta kalnų tėkmė, tačiau jos vandenys, pasiekę geizerių

baseiną, sušyla ir niekada neužšąla, net ir per ilgą, itin žvargias žiemas. Tokiu metu nesunku pastebėti jos pakrantėse besišildančius bizonus ir briedžius. Jeloustouno nacionaliniame parke iš viso gyvena maždaug 60 rūšių žinduoliai, įskaitant ir grizlius. Upės vagą šildo visa virtinė verdančių šaltinių. Kaip tik dėl šio reiškinio susiformavo ir Mamutų karštosios versmės, kurias sudaro penkios įspūdingos kalkakmenio terasos, per tūkstantmečius išraižytos verdančio vandens. Ši gigantiška akinamai balta gamtos architektūra sukuria išskirtinį kontrastą su baseiniais ir nedideliais kriokliais, kurių atspalviai kinta priklausomai nuo vandens temperatūros ir ten tarpstančių bakterijų bei dumblių rūšių. Mikroorganizmai gali paversti vandeniu užpildytą angą abstrakčiu neįtikėtinų spalvų paveikslu. Ir kai kurie iš jų yra nepaprastai dideli, pavyzdžiui, Didysis prizminis šaltinis. Šis maždaug 90 m pločio šaltinis yra didžiausias Jeloustoune ir, visai kaip Senasis Ištikimasis, tapo seniausio pasaulyje nacionalinio parko simboliu.

248–249 psl.: Banfo nacionaliniame parke, antrame seniausiam parke pasaulyje po Jeloustouno, kalnų šlaitus dengia neaprėpiami didžiųjų pocūgių miškai.

248 psl. apačioje: 1885 m. Banfo nacionalinis parkas kartu su netoliese esančiu Džasperio nacionaliniu parku bei kitais nedideliais rezervatais apima daugiau nei 2 mln. hektarų saugomos teritorijos Kanados Uoliniuose kalnuose. Milžiniškų

pylimų, susidariusių tarp prekambro ir kreidos periodų, aukštis svyruoja nuo 1000 m iki 3954 m siekiančio Robsono kalno. Tai vis dar laukinės gamtos karalija, išlikusi tokia, kokia buvo žiloje senovėje.

249 psl.: saugomoje teritorijoje yra daugybė ežerų, kuriuos maitina didieji ledynai. Įspūdingiausias iš jų vadinamas Kolumbijos ledo lauku. Šis ledo kilimas apima 325 kv. km ploto teritoriją.

BANFO IR DŽASPERIO NACIONALINIAI PARKAI KANADA

Sniegu nuklotos viršukalnės, kurių šlaitus dengia didžiųjų pocūgių miškai, atspindintys krištolo skaidrumo ežeruose – tokį vaizdą neretai galima pamatyti ant šokoladinių saldainių dėžučių. Ir būtent toks vaizdas kartojasi visame Uolinių kalnų ruože Kanadoje. Šie didingi pylimai skiria beribę Šiaurės Amerikos lygumą nuo vakarinės žemyno dalies, atkirsdami laukinės gamtos karalystę nuo civilizuoto pasaulio.

Ši riba pirmą kartą buvo pažymėta 1885 m., įkūrus Banfo nacionalinį parką, kuris tapo antruoju seniausiu nacionaliniu parku pasaulyje po Jeloustouno. Tuomet Kanados vyriausybė išplėtė savo gamtos saugos pastangas, dar įkurdama Džasperio nacionalinį parką bei kitas saugomas teritorijas, kurios dabar apima maždaug 20 280 kv. km teritoriją. Tai tikra šalis šalyje, kurią lankytojai automobiliu gali apkeliauti įspūdingu greitkeliu, vedančiu nuo Banfo iki Džasperio, 280 km šiaurės kryptimi. Pro langą atsiveria nuostabių kalnų, atspindinčių daugybėje didelių ir mažų ežerų, peizažai – išties žavinga panorama bet kuriuo metų laiku. Pavasarį bei vasa-

saugiu gyvenimu kartu su 280 rūšių paukščiais – nuo tripirščių genių iki kilniųjų erelių. Kita vertus, norėdami pamatyti grizlių ar pilkųjų vilkų, turėsite šimtus kilometrų eiti pėsčiomis pažymėtais parkų takais. O jei pavargsite, niekas taip gerai neatpalaiduos kaip maudynės vienoje iš daugybės Uolinių kalnų karštųjų versmių. Šis gamtos reiškinys yra puikiai žinomas: lietus prasiskverbia į uolas ir tam tikrame gylyje įkaista, o tada iškyla garų pavidalu – Kutenėjaus indėnai šį procesą tiksliai pavadino „didžiosios dvasios kvėpavimu“. Tęsiant kelionę šiaurės kryptimi, apvažiuojami didžiuliai aukštikalnių ledynai, kol pasiekiamas milžiniškas plokščias Atabaskos ledynas, į kurį galima nuvykti ir autobusu. Malyno ežerą supa kitos įspūdingos šviesiai žydro ledo kepurės: toks pavadinimas šiam nuostabiam besikeičiančių spalvų vandens telkiniui, be abejo, yra nelabai tinkamas (angl. *Maligne* panašus į žodį *malign*, reiškiantį „pragaištingas“ – *vert. past.*).

ra čia vyrauja rožiniai ožkarozlių ir šviesiai mėlyni laukinių lubinų atspalviai, ruduo suliepsnoja klevų, platanų ir tuopų spalvomis, o žiema galiausiai viską užkloja sniegu. Net jei liksite automobilyje, pamatysite snieginų avinų, šiaurinių elnių su milžiniškais ragais, karibū, briedžių, danielių, švilpikų, kurių skleidžiamas švilpimo su niekuo nesupainios, bei baltakalnių snieginų ožkų. Ir tai tik dalis 53 žinduolių rūšių. Jie čia mėgaujasi

A M E R I K A

250–251 psl.: vienas
 įspūdingiausių vandens telkinių
 Uoliniuose kalnuose – Peito
 ežeras.

251 psl. viršuje: parke gyvena
 daugybė gyvūnų rūšių:
 53 žinduolių (įskaitant briedžius)
 ir 280 paukščių.

250 psl. apačioje: miškuose,
 kuriuos įveikti sunkiausia,
 apsistoję grizliai. Norint pamatyti
 šį gyvūną, reikia keliauti aiškiai
 sužymėtais takais pėsčiomis arba
 jojant.

251 psl. apačioje: sraunioji
 Sunvaptos upė teka per gilų
 kanjoną ir virsta visa virtine
 nedidelių krioklių.